

जनसांख्यिक विवरण

३.१ वडागत घरपरिवार संख्या तथा लिङ्गको आधारमा जनसंख्याको विवरण

२०७५ सालमा बाह्रविसे नगरपालिकामा सम्पन्न गरिएको घरपरिवार तथ्याङ्क संकलनबाट प्राप्त तथ्याङ्कअनुसार कूल १३४.८ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको यस नगरपालिकाको ९ वडाहरूमा रहेका ७,६९७ घरपरिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने कूल २६,११४ जनसंख्या रहेको छ। तथ्याङ्कलाई हेर्दा लैङ्गिक अनुपात प्रति १०० जना महिलाहरूमा पुरुषको जनसंख्या बढी अर्थात् १०३ जना देखिन्छ। अर्कोतर्फ औषतमा प्रतिवर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा १९४ जनाको दरमा जनघनत्व रहेको देखिन्छ। अर्थात् नगरपालिकाको कूल क्षेत्रफलले कूल जनसंख्यालाई भाग गर्दा प्रतिवर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा १९४ जनसंख्या पर्न आउँछ। क्षेत्रफलको हिसाबले वडा नं. ७ सबैभन्दा बढी क्षेत्रफल भएको वडा हो भने जनसंख्याको हिसाबले वडा नं. ३ सबैभन्दा बढी जनसंख्या भएको वडा हो। जनघनत्वको हिसाबले वडा नं. ४ सबैभन्दा ठूलो वडा हो भने वडा नं. १ मा सबैभन्दा कम घरपरिवार र जनसंख्या देखिन्छ। तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा ३ पक्षहरू महत्वपूर्ण देखिन्छन्। पहिलो जनघनत्व दोस्रो लैङ्गिक अनुपात तेस्रो औषत परिवारको आकार। जनघनत्वको हिसाबले वडा नं. ३ र ४ सबैभन्दा बढी जनघनत्व भएको वडा हुनुका पछाडि अन्य वडाहरूको तुलनामा वडा नं. ३ र ४ मा रहेका विभिन्न मानवीय सुविधाहरू शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार, आवास, सुरक्षा, व्यापार आदिको सघनता हो। भौगोलिक, सामाजिक तथा आर्थिक साथै वातावरणीय कारणहरूले जनघनत्वमा प्रभाव पर्दछन्। तसर्थ योजना निर्माणमा जनघनत्व र त्यसलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने तत्वहरूको अध्ययन गर्नु अर्थात् जनसंख्या वितरणलाई क्षेत्रगत हिसाबले सन्तुलनमा राख्न मानवीय सुविधाहरूमा केन्द्रित हुनुपर्दछ।

यस नगरपालिकामा लैङ्गिक हिसाबले वडा नं. ८ बाहेक सबै वडामा महिलाको भन्दा पुरुषको जनसंख्या बढी देखिन्छ। हुन त महिला वा पुरुषको संख्या घटबढ हुने वा महिला वा पुरुष जन्मने विषय नितान्त जैविक परिघटना हो तथापी आधुनिक विज्ञानको विकासले भ्रुण पहिचान गर्ने र गैह्र कानूनी रूपमा गर्भपतन गर्ने जस्ता कृयाकलापहरू समेत पितृसत्तात्मक समाजमा हुने गरेकोले यो विषय मानविय नियन्त्रणमा भैइसकेको अर्थात् छोरा वा छोरी जन्माउने विषय मानविय नियन्त्रणमा रहेकोले सोको प्रभाव समेत हुन सक्दछ। छोराको चाहनाले सो अवस्था सृजना गर्दछ।

त्यस्तै औषत परिवारको आकारमा समेत उल्लेख्य रूपमा कमी आएको देखिन्छ। विगतका जनगणनाहरू भन्दा हालको परिवारको आकारमा बाबु, आमा र दुई सन्तान समेत नहुने अर्थात् औषत परिवारको आकार ४ भन्दा कम रहेको देखिन्छ। यसले के पुष्टि गर्दछ भने प्रजनन दरमा उल्लेख्य रूपमा कमी हुँदै गएको छ।

तालिका नं. १ : वडाअनुसार घरधुरी, जनसंख्या, लैंगिक अनुपात, क्षेत्रफल तथा जनघनत्व सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	घरपरिवार	अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या			औषत परिवार आकार	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	लैङ्गिक अनुपात
		पुरुष	महिला	जम्मा				

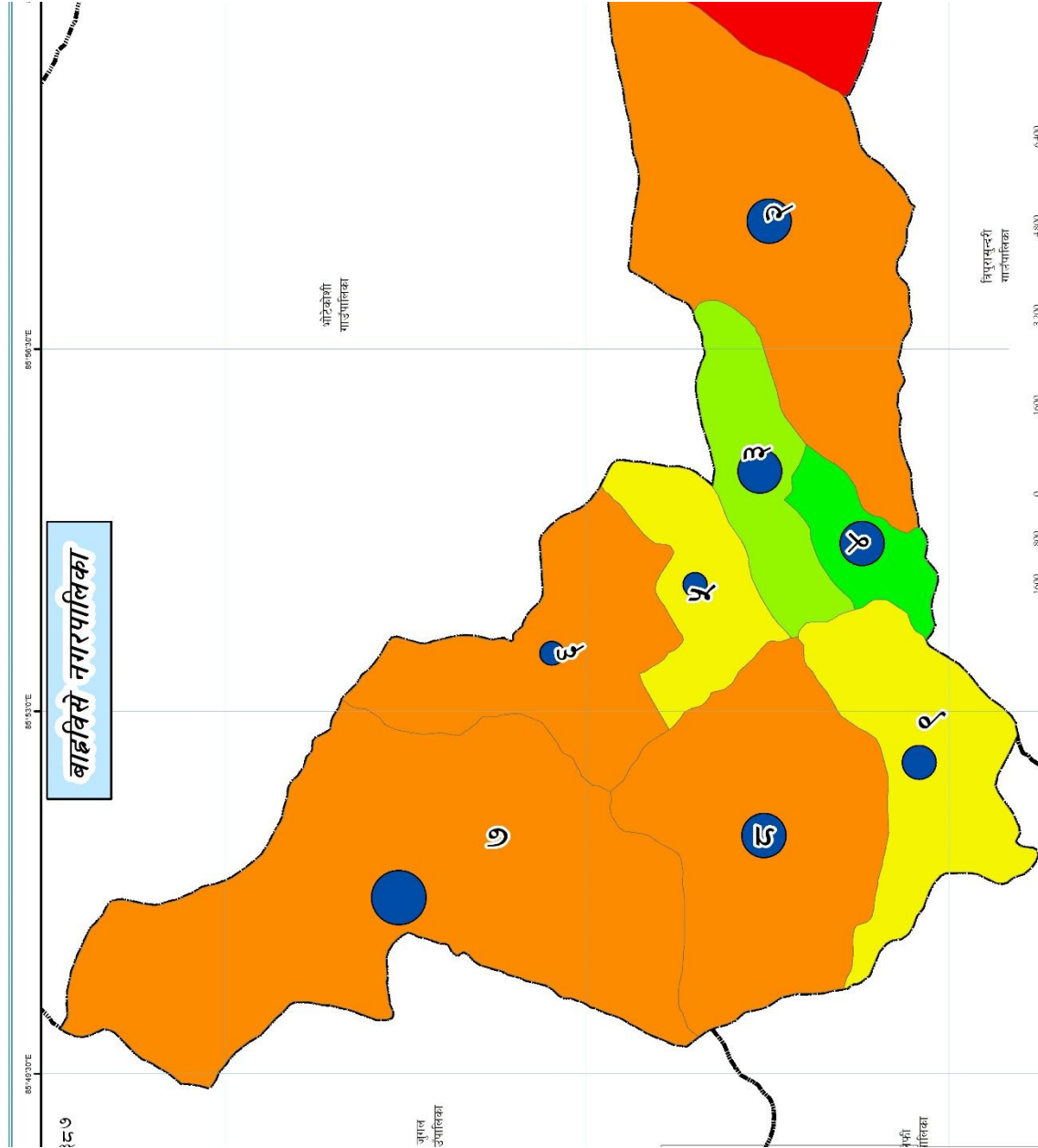
वडा नं.	घरपरिवार	अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या			औषत परिवार आकार	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व (प्रति वर्ग कि.मि.)	लैङ्गिक अनुपात
		पुरुष	महिला	जम्मा				
१	३१०	६५८	६५३	१३११	४.२३	१२	१०९	१००.८
२	९९३	१७६१	१७३३	३४९४	३.३९	२६.१	१३४	१०१.६
३	११९५	२१९९	२०८९	४२८८	३.५९	६.७७	६३३	१०५.३
४	१००९	१७३६	१६४७	३३८३	३.३५	३.७१	९१२	१०५.४
५	५८८	९८०	९५५	१९३५	३.२९	६.४२	३०१	१०२.६
६	४७७	८६२	८०७	१६६९	३.५०	१२.८२	१३०	१०६.८
७	११७३	१९१३	१८३९	३७५२	३.२०	३६.३८	१०३	१०४.०
८	९८७	१६७२	१७३७	३४०९	३.४५	१९.२६	१७७	९६.३
९	९२८	१४७६	१३९७	२८७३	३.१०	११.३४	२५३	१०५.७
जम्मा	७६६०	१३२५७	१२८५७	२६११४	३.३९	१३४.८	१९४	१०३.१

स्रोत : घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०७५

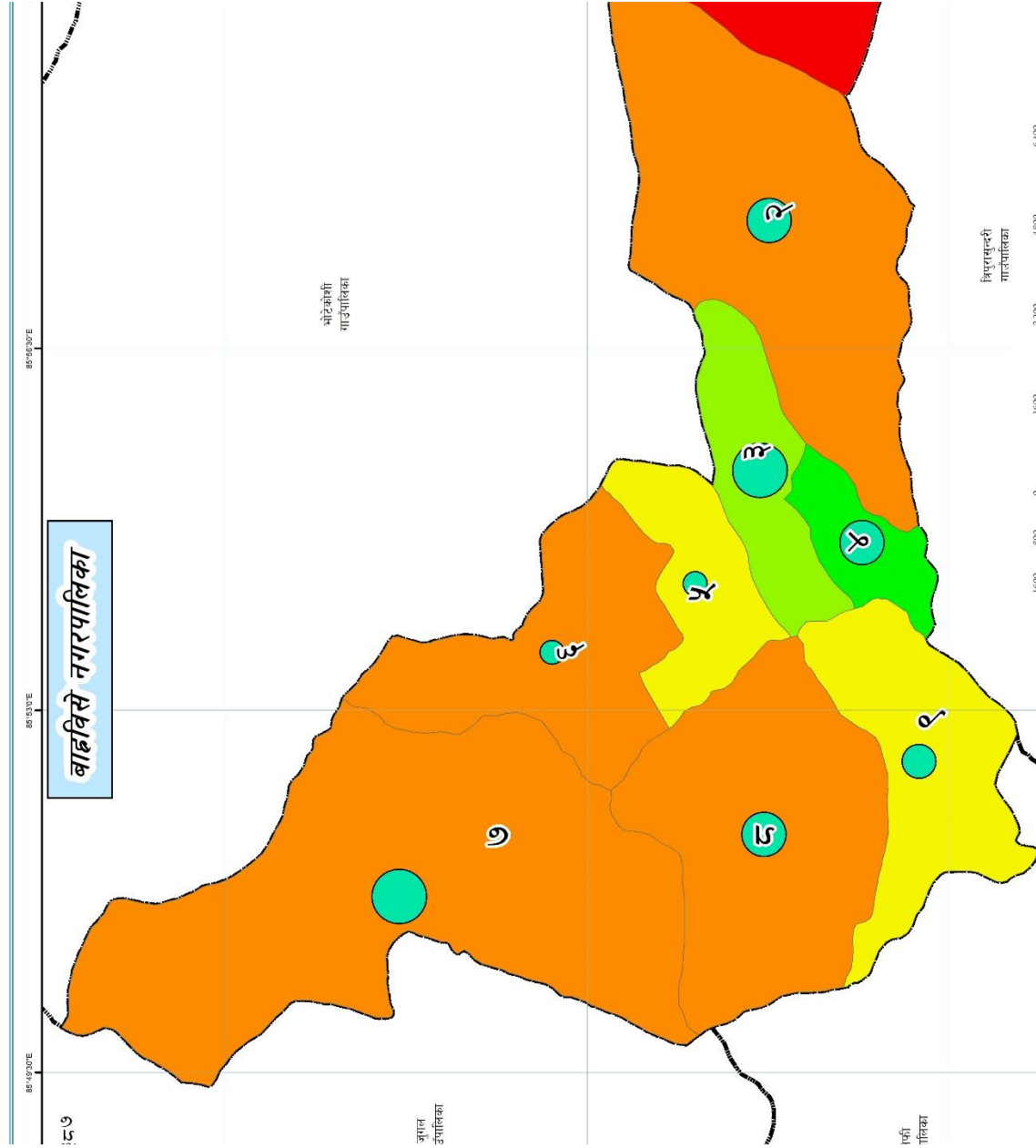
तालिका नं. २ : अक्सर बसोबास गर्ने तथा अनुपस्थित जनसंख्याको विवरण

वडा नं.	अक्सर बसोबास गर्ने जनसंख्या			अनुपस्थित जनसंख्या			जम्मा जनसंख्या		
	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा
१	६५८	६५३	१३११	६९	५१	१२०	७२७	७०४	१४३१
२	१७६१	१७३३	३४९४	४८५	३७३	८५८	२२४६	२१०६	४३५२
३	२१९९	२०८९	४२८८	३७	३६	७३	२२३६	२१२५	४३६१
४	१७३६	१६४७	३३८३	५२९	४१६	९४५	२२६५	२०६३	४३२८
५	९८०	९५५	१९३५	१७९	१३१	३१०	११५९	१०८६	२२४५
६	८६२	८०७	१६६९	१११	११४	२२५	९७३	९२१	१८९४
७	१९१३	१८३९	३७५२	९६१	७९५	१७५६	२८७४	२६३४	५५०८
८	१६७२	१७३७	३४०९	५१४	३५०	८६४	२१८६	२०८७	४२७३
९	१४७६	१३९७	२८७३	५८७	५०३	१०९०	२०६३	१९००	३९६३
जम्मा	१३२५७	१२८५७	२६११४	३४७२	२७६९	६२४१	१६७२९	१५६२६	३२३५५

स्रोत : घरधुरी तथ्याङ्क संकलन, २०७५

नक्सा नं. १ : नगरपालिकाको जनसंख्या नक्सा

नक्सा नं. २ : नगरपालिकाको घरधुरी संख्या नक्सा

३.२ लिङ्गको आधारमा उत्तरदाताको विवरण

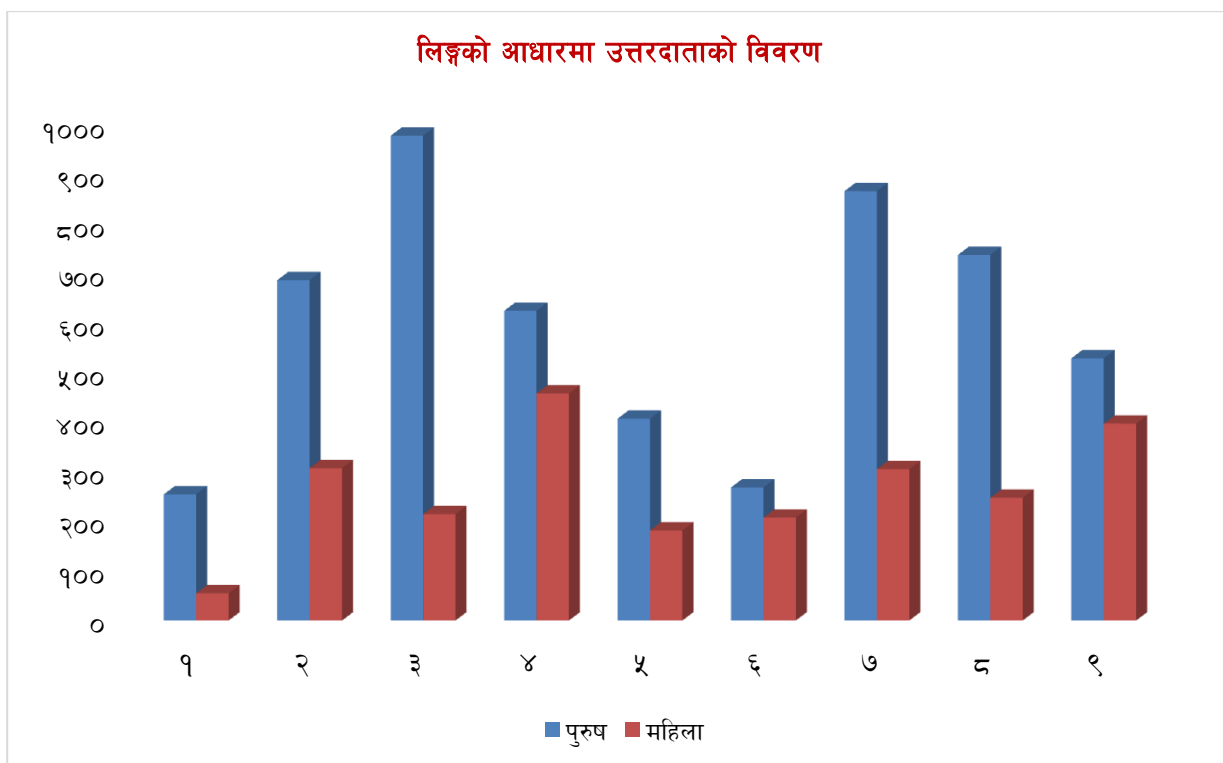
तालिका नं. ३ : लिङ्गको आधारमा उत्तरदाताको विवरण

वडा	पुरुष		महिला		जम्मा
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	
१	२५५	८२.३%	५५	१७.७%	३१०
२	६८८	६९.१%	३०८	३०.९%	९९६
३	९८०	८२.०%	२१५	१८.०%	११९५
४	६२६	५७.७%	४५९	४२.३%	१०८५
५	४०८	६९.२%	१८२	३०.८%	५९०
६	२६९	५६.४%	२०८	४३.६%	४७७
७	८६८	७३.९%	३०६	२६.१%	११७४
८	७३९	७४.९%	२४८	२५.१%	९८७

वडा	पुरुष		महिला		जम्मा
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	
९	५३०	५७.१%	३९८	४२.९%	९२८
जम्मा	५३६३	६९.३%	२३७९	३०.७%	७७४२

स्रोत : घरघुरी तथ्याङ्क संकलन, २०७५

यस बाह्रविसे नगरपालिकामा २०७५ सालमा गरिएको घरपरिवार तथ्याङ्क संकलनअनुसार कूल ७,६६० घर परिवारहरू रहेका छन् । कूल घरपरिवारहरू मध्ये घरपरिवार तथ्याङ्क संकलनमा उत्तरदाताको रूपमा सहभागीहरूको तथ्याङ्क हेर्दा ५,३६३ जना पुरुष र २,३७९ जना महिला सहभागीहरूले उत्तरदाताको रूपमा सहभागिता जनाएको देखिन्छ । अर्थात् सकृयताको अवस्था साथै घरमूलीको रूपमा उत्तर दिने वा उत्तर दिन अग्रसर हुने विषयमा महिलाको भन्दा पुरुषको संख्या उल्लेख्य देखिन्छ । यो तथ्याङ्कले समेत महिलाहरूको तुलनात्मक निस्कृयता प्रतिविम्बित गर्दछ । विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख छ ।

३.३ लिङ्गअनुसार वडागत जनसंख्या विवरण

तालिका नं. ४ : लिङ्गअनुसार वडागत जनसंख्या विवरण

वडा नं.	घरपरिवार	पुरुष		महिला		जम्मा	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
१	३१०	६५८	५.०%	६५३	५.१%	१३११	५.०%

वडा नं.	घरपरिवार	पुरुष		महिला		जम्मा	
		संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
२	९९३	१७६१	१३.३%	१७३३	१३.५%	३४९४	१३.४%
३	११९५	२१९९	१६.६%	२०८९	१६.२%	४२८८	१६.४%
४	१००९	१७३६	१३.१%	१६४७	१२.८%	३३८३	१३.०%
५	५८८	९८०	७.४%	९५५	७.४%	१९३५	७.४%
६	४७७	८६२	६.५%	८०७	६.३%	१६६९	६.४%
७	११७३	१९१३	१४.४%	१८३९	१४.३%	३७५२	१४.४%
८	९८७	१६७२	१२.६%	१७३७	१३.५%	३४०९	१३.१%
९	९२८	१४७६	११.१%	१३९७	१०.९%	२८७३	११.०%
जम्मा	७६६०	१३२५७	१००.०%	१२८५७	१००.०%	२६११४	१००.०%

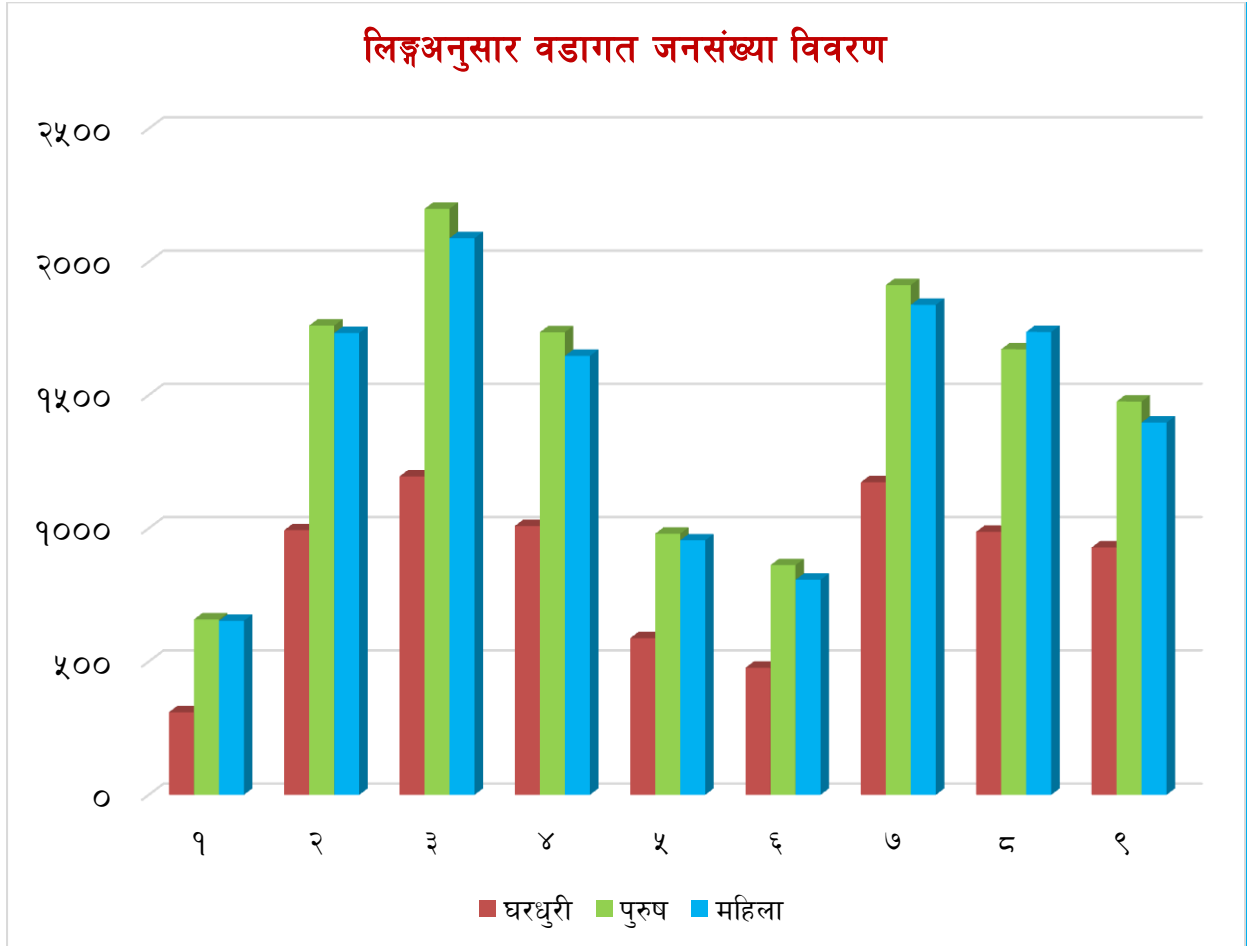
स्रोत : घरघुरी तथ्याङ्क संकलन, २०७५

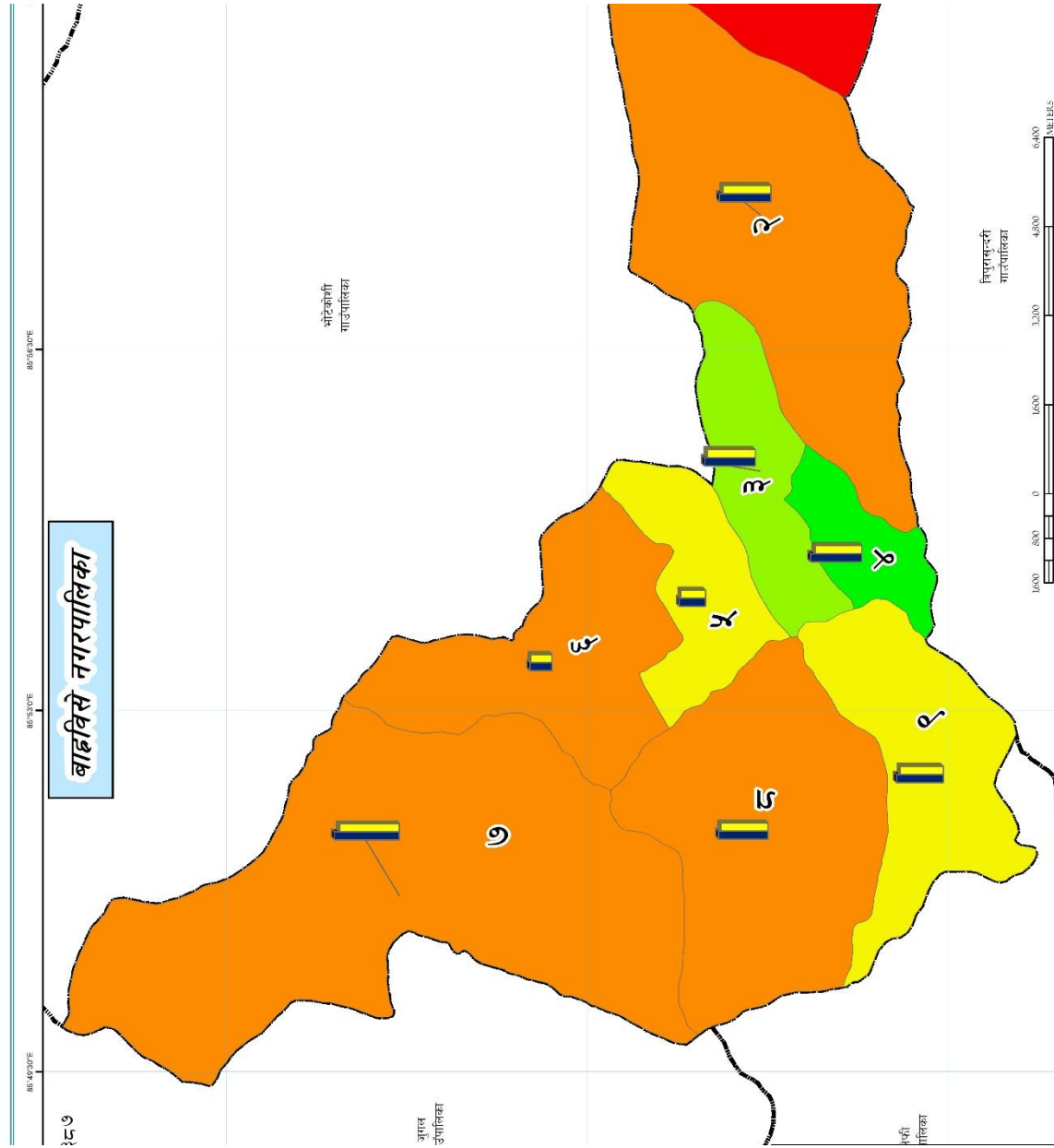
नगरपालिकामा रहेका कूल ७,६६० परिवारहरूमा कूल १३,२५७ पुरुष र १२,८५७ महिला गरी २६,११४ जनसंख्या रहेको छ । वडागत विवरणअनुसार सबैभन्दा धेरै घरपरिवारहरू भएको वडा नं. ३ जहाँ ११९५ घरपरिवारहरू र सबैभन्दा कम घरपरिवारहरू भएको वडा भने वडा नं. १ जहाँ ३१० घरपरिवारहरू रहेका छन् । वडागत जनसंख्याको महिला/पुरुषको अनुपात विवरण अरु गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको तुलनामा यस नगरपालिकामा महिलाको भन्दा पुरुषको जनसंख्या बढी देखिन्छ । वडा नं ८ मा बाहेक सबै वडाहरूमा महिलाको जनसंख्या पुरुषको भन्दा कम देखिन्छ । लैङ्गिक अनुपातलाई हेर्दा प्रति १०० जना महिलामा १०३ पुरुषको संख्या देखिन्छ । अर्थात

$$\begin{aligned}
\text{लैङ्गिक अनुपात} &= \frac{\text{पुरुषको संख्या}}{\text{महिलाको संख्या}} \times १०० \\
&= \frac{१३२५७}{१२८५७} \times १०० \\
&= १०३.१ \text{ जना पुरुष}
\end{aligned}$$

लैङ्गिक अनुपात १००:१०३

यसको अर्थ प्रति १०० जना महिलाको जनसंख्यासँग पुरुषको जनसंख्याको आँकडा मिलाउँदा १०३.१ जना पुरुषहरू पर्दछन् । पुरुषको जनसंख्याको तुलनामा महिलाको जनसंख्या कम देखिन्छ । वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

नक्सा नं. ३ : नगरपालिकाको जनसंख्याको अनुपात

३.४ उमेरसमूह अनुसार वडागत जनसंख्याको विवरण

तालिका नं. ५ : उमेरसमूह अनुसार वडागत जनसंख्याको विवरण

उमेर समूह		वडा नं.									जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	
० - ४ वर्ष	संख्या	९१	२५६	२५९	२५१	१६७	११०	२६५	२५४	१६०	१८१३
	उमेर समूह प्रतिशत	६.९%	७.३%	६.०%	७.४%	८.६%	६.६%	७.१%	७.५%	५.६%	६.९%
५ वर्ष - ९ वर्ष	संख्या	९५	२५६	४०४	२९३	१८६	१६०	३२८	२६८	२१५	२२०५
	उमेर समूह प्रतिशत	७.२%	७.३%	९.४%	८.७%	९.६%	९.६%	८.७%	७.९%	७.५%	८.४%
१० वर्ष - १४ वर्ष	संख्या	१३७	३४५	३८४	२७६	२१०	१९९	३७१	३२६	२७१	२५१९
	उमेर समूह प्रतिशत	१०.५%	९.९%	९.०%	८.२%	१०.९%	११.९%	९.९%	९.६%	९.४%	९.६%
१५ वर्ष - १९ वर्ष	संख्या	१२०	३६४	४४०	३१७	१७३	२०४	३४५	३४५	२९२	२६००
	उमेर समूह प्रतिशत	९.२%	१०.४%	१०.३%	९.४%	८.९%	१२.२%	९.२%	१०.१%	१०.२%	१०.०%
२० वर्ष - २४ वर्ष	संख्या	१५१	३५५	४०९	३०८	१६६	१४९	३२७	३२८	२४६	२४३९
	उमेर समूह प्रतिशत	११.५%	१०.२%	९.५%	९.१%	८.६%	८.९%	८.७%	९.६%	८.६%	९.३%
२५ वर्ष - २९ वर्ष	संख्या	१५१	२८६	४५१	३०२	१६१	१२१	२८५	२४९	२५१	२२५७
	उमेर समूह प्रतिशत	११.५%	८.२%	१०.५%	८.९%	८.३%	७.२%	७.६%	७.३%	८.७%	८.६%
३० वर्ष - ३४ वर्ष	संख्या	८५	२७५	३४९	२७५	१४५	८४	२२३	१९८	२०१	१८३५
	उमेर समूह प्रतिशत	६.५%	७.९%	८.१%	८.१%	७.५%	५.०%	५.९%	५.८%	७.०%	७.०%
३५ वर्ष - ३९ वर्ष	संख्या	१२५	२१४	२८१	२३१	१११	९७	२१७	२०८	२००	१६८४
	उमेर समूह प्रतिशत	९.५%	६.१%	६.६%	६.८%	५.७%	५.८%	५.८%	६.१%	७.०%	६.४%
४० वर्ष - ४४ वर्ष	संख्या	७०	१८९	२४७	२१६	१०९	१०६	२२१	१८०	१८३	१५२१
	उमेर समूह प्रतिशत	५.३%	५.४%	५.८%	६.४%	५.६%	६.४%	५.९%	५.३%	६.४%	५.८%
४५ वर्ष - ४९ वर्ष	संख्या	७५	१९८	१९१	१८२	८९	९८	२०६	१८२	१७४	१३९५
	उमेर समूह प्रतिशत	५.७%	५.७%	४.५%	५.४%	४.६%	५.९%	५.५%	५.३%	६.१%	५.३%
५० वर्ष - ५४ वर्ष	संख्या	५६	१७६	२५५	१९६	१०१	७६	२३६	२२३	१७५	१४९४
	उमेर समूह प्रतिशत	४.३%	५.०%	५.९%	५.८%	५.२%	४.६%	६.३%	६.५%	६.१%	५.७%
५५ वर्ष - ५९ वर्ष	संख्या	३५	१४३	१४४	१२८	७१	५३	१६७	१३८	११९	९९८
	उमेर समूह प्रतिशत	२.७%	४.१%	३.४%	३.८%	३.७%	३.२%	४.५%	४.०%	४.१%	३.८%
६० वर्ष - ६४ वर्ष	संख्या	४३	१३७	१५३	११६	६३	६३	१७१	१४८	१३५	१०२९
	उमेर समूह प्रतिशत	३.३%	३.९%	३.६%	३.४%	३.३%	३.८%	४.६%	४.३%	४.७%	३.९%

उमेर समूह		वडा नं.									जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	
६५ वर्ष - ६९ वर्ष	संख्या	२७	११२	१०६	९०	५०	४७	१६३	१५२	९८	८४५
	उमेर समूह प्रतिशत	२.१%	३.२%	२.५%	२.७%	२.६%	२.८%	४.३%	४.५%	३.४%	३.२%
७० वर्ष - ७४ वर्ष	संख्या	२१	८९	८५	७९	६३	४४	११०	८५	६३	६३९
	उमेर समूह प्रतिशत	१.६%	२.५%	२.०%	२.३%	३.३%	२.६%	२.९%	२.५%	२.२%	२.४%
७५ वर्ष सो भन्दा बढी	संख्या	२९	९९	१३०	१२३	७०	५८	११७	१२५	९०	८४१
	उमेर समूह प्रतिशत	२.२%	२.८%	३.०%	३.६%	३.६%	३.५%	३.१%	३.७%	३.१%	३.२%
जम्मा	संख्या	१३११	३४९४	४२८८	३३८३	१९३५	१६६९	३७५२	३४०९	२८७३	२६११४
	उमेर समूह प्रतिशत	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%	१००.०%

स्रोत : घरघुरी तथ्याङ्क संकलन, २०७५

नगरपालिकामा रहेका कूल २६,११४ जनसंख्यामध्ये १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाको जनसंख्या सबैभन्दा बढी २,६०० अर्थात १० प्रतिशत, १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका २,५१९ अर्थात ९.६ प्रतिशत र तेस्रोमा २० देखि २४ वर्ष उमेर समूहका २,४३९ अर्थात ९.३ प्रतिशत रहेका छन् । समग्र तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा उमेर समूह बढ्दै जाँदा जनसंख्या घट्दै गैरहेको छ । १५ देखि १९ वर्ष भित्रको जनसंख्या सबैभन्दा बढी देखिन्छ । १० वर्षभन्दा मुनिका बालबालिकाको जनसंख्या र २४ वर्षमाथिका प्रौढ तथा वृद्धवृद्धाहरूको संख्या क्रमश घट्दै गैरहेको देखिन्छ ।

यूवा उमेरको जनसंख्या बढी हुनु राम्रो भएतापनि उनीहरूको शिक्षा, स्वास्थ्य तथा मानव संसाधन विकासमा राज्यले व्यापक लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ । यूवा उमेरसमूह धेरै हुनुलाई जनसंख्याको लाभांश भनिन्छ । अर्कोतर्फ यूवाहरूलाई सहि दिशातर्फ उन्मुख बनाउन र रोजगारीका अवसरहरू श्रृजनागरी राष्ट्र निर्माणमा सरिक बनाउनु समाज र राज्यको दायित्व हुन आउँछ । बालबालिका तथा शिशुहरूको संख्या कमहुनुले क्रमश प्रजनन दर घट्दै गएको संकेत गर्दछ भने वृद्धवृद्धाहरूको तथा प्रौढहरूको संख्या कम हुनुले औषत आयू अन्य देशहरूको तुलनामा कम हुनु र प्रौढ अवस्थामा लाग्ने रोगका कारण पाका उमेरको जनसंख्याको मृत्युदर बढी हुनु भन्ने जनाउँछ । यद्यपि बढ्दो उमेरको संख्या कम हुनु स्वभाविक हो । उमेरअनुसारको जनसंख्याको विश्लेषण गर्दा प्रत्येक उमेर समूहका आवश्यकताहरू सम्बोधन गरी उनीहरूको उचित व्यवस्थापन गर्नु नै चुनौतीपूर्ण हुन्छ । बालबालिकाको पोषण र स्याहार तथा शिक्षा, यूवालाई उचित रोजगारी र वृद्धहरूलाई आवश्यक सामाजिक सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा र स्याहार राज्यले निर्वाह गर्नुपर्ने दायित्वहरू भित्र आउँछन् । नगरपालिकाले यसतर्फ ध्यान पुऱ्याउन आवश्यक छ । वडागत उमेरसमूह अनुसारको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६ : उमेर र लिंगानुसार वडागत जनसंख्याको विवरण

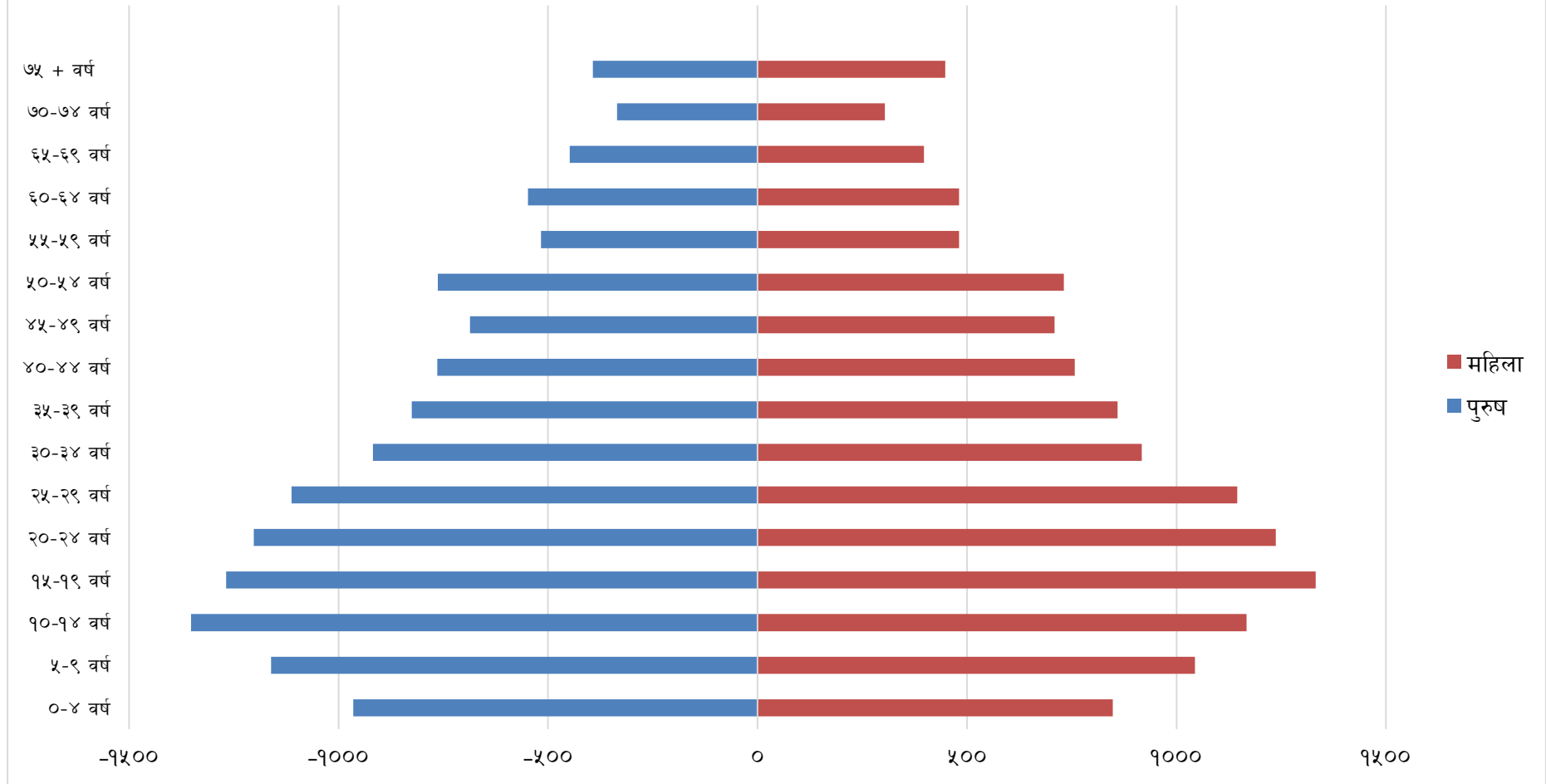
वडा	लिंग	० - ४ वर्ष	५ वर्ष - ९ वर्ष	१० वर्ष - १४ वर्ष	१५ वर्ष - १९ वर्ष	२० वर्ष - २४ वर्ष	२५ वर्ष - २९ वर्ष	३० वर्ष - ३४ वर्ष	३५ वर्ष - ३९ वर्ष	४० वर्ष - ४४ वर्ष	४५ वर्ष - ४९ वर्ष	५० वर्ष - ५४ वर्ष	५५ वर्ष - ५९ वर्ष	६० वर्ष - ६४ वर्ष	६५ वर्ष - ६९ वर्ष	७० वर्ष - ७४ वर्ष	७५ वर्ष सो भन्दा बढी	जम्मा
१	पुरुष	५०	३८	७२	५८	८४	६८	४३	६३	३९	३३	२६	२२	२५	११	११	१५	६५८
	महिला	४१	५७	६५	६२	६७	८३	४२	६२	३१	४२	३०	१३	१८	१६	१०	१४	६५३
	जम्मा	९१	९५	१३७	१२०	१५१	१५१	८५	१२५	७०	७५	५६	३५	४३	२७	२१	२९	१३११
२	पुरुष	११७	१३७	१७८	१९०	१७४	१४६	१३०	१११	९१	९८	९०	८४	६५	६७	४२	४१	१७६१
	महिला	१३९	११९	१६७	१७४	१८१	१४०	१४५	१०३	९८	१००	८६	५९	७२	४५	४७	५८	१७३३
	जम्मा	२५६	२५६	३४५	३६४	३५५	२८६	२७५	२१४	१८९	१९८	१७६	१४३	१३७	११२	८९	९९	३४९४
३	पुरुष	१३३	२१८	१९७	२२३	२११	२२१	१८४	१४४	१३४	९२	१३४	६४	८६	५६	४०	६२	२१९९
	महिला	१२६	१८६	१८७	२१७	१९८	२३०	१६५	१३७	११३	९९	१२१	८०	६७	५०	४५	६८	२०८९
	जम्मा	२५९	४०४	३८४	४४०	४०९	४५१	३४९	२८१	२४७	१९१	२५५	१४४	१५३	१०६	८५	१३०	४२८८
४	पुरुष	१५१	१४९	१५०	१६१	१५०	१५५	१३०	११३	११६	९१	१०३	६०	५४	४६	४७	६०	१७३६
	महिला	१००	१४४	१२६	१५६	१५८	१४७	१४५	११८	१००	९१	९३	६८	६२	४४	३२	६३	१६४७
	जम्मा	२५१	२९३	२७६	३१७	३०८	३०२	२७५	२३१	२१६	१८२	१९६	१२८	११६	९०	७९	१२३	३३८३
५	पुरुष	८२	९३	११७	७९	९५	७६	७२	४८	५२	४५	५६	३९	३२	२४	३६	३४	९८०
	महिला	८५	९३	९३	९४	७१	८५	७३	६३	५७	४४	४५	३२	३१	२६	२७	३६	९५५
	जम्मा	१६७	१८६	२१०	१७३	१६६	१६१	१४५	१११	१०९	८९	१०१	७१	६३	५०	६३	७०	१९३५
६	पुरुष	५९	८०	१२६	९४	७१	६६	४२	५०	५३	५१	४२	२६	२८	२२	२३	२९	८६२
	महिला	५१	८०	७३	११०	७८	५५	४२	४७	५३	४७	३४	२७	३५	२५	२१	२९	८०७
	जम्मा	११०	१६०	१९९	२०४	१४९	१२१	८४	९७	१०६	९८	७६	५३	६३	४७	४४	५८	१६६९
७	पुरुष	१४१	१६९	१९४	१६८	१५०	१४५	११९	९५	१०७	१०१	१२६	९७	१०१	८७	६०	५३	१९१३
	महिला	१२४	१५९	१७७	१७७	१७७	१४०	१०४	१२२	११४	१०५	११०	७०	७०	७६	५०	६४	१८३९
	जम्मा	२६५	३२८	३७१	३४५	३२७	२८५	२२३	२१७	२२१	२०६	२३६	१६७	१७१	१६३	११०	११७	३७५२

वडा	लिंग	० - ४ वर्ष	५ वर्ष - ९ वर्ष	१० वर्ष - १४ वर्ष	१५ वर्ष - १९ वर्ष	२० वर्ष - २४ वर्ष	२५ वर्ष - २९ वर्ष	३० वर्ष - ३४ वर्ष	३५ वर्ष - ३९ वर्ष	४० वर्ष - ४४ वर्ष	४५ वर्ष - ४९ वर्ष	५० वर्ष - ५४ वर्ष	५५ वर्ष - ५९ वर्ष	६० वर्ष - ६४ वर्ष	६५ वर्ष - ६९ वर्ष	७० वर्ष - ७४ वर्ष	७५ वर्ष सो भन्दा बढी	जम्मा
८	पुरुष	१३०	१४६	१७०	१६२	१४७	११९	१०९	१०४	७८	८३	९९	६३	८१	८९	४०	५२	१६७२
	महिला	१२४	१२२	१५६	१८३	१८१	१३०	८९	१०४	१०२	९९	१२४	७५	६७	६३	४५	७३	१७३७
	जम्मा	२५४	२६८	३२६	३४५	३२८	२४९	१९८	२०८	१८०	१८२	२२३	१३८	१४८	१५२	८५	१२५	३४०९
९	पुरुष	१०२	१३१	१४८	१३३	१२०	११६	८९	९७	९४	९२	८७	६२	७६	४६	३६	४७	१४७६
	महिला	५८	८४	१२३	१५९	१२६	१३५	११२	१०३	८९	८२	८८	५७	५९	५२	२७	४३	१३९७
	जम्मा	१६०	२१५	२७१	२९२	२४६	२५१	२०१	२००	१८३	१७४	१७५	११९	१३५	९८	६३	९०	२८७३
जम्मा	पुरुष	९६५	११६१	१३५२	१२६८	१२०२	१११२	९१८	८२५	७६४	६८६	७६३	५१७	५४८	४४८	३३५	३९३	१३२५७
	महिला	८४८	१०४४	११६७	१३३२	१२३७	११४५	९१७	८५९	७५७	७०९	७३१	४८१	४८१	३९७	३०४	४४८	१२८५७
	जम्मा	१८१३	२२०५	२५१९	२६००	२४३९	२२५७	१८३५	१६८४	१५२१	१३९५	१४९४	९९८	१०२९	८४५	६३९	८४१	२६११४

स्रोत : घरघुरी तथ्याङ्क संकलन, २०७५

नगरपालिकामा रहेको कूल २६,११४ जनसंख्यामध्ये कूल १३,२५७ पुरुष र १२,८५७ जना महिला रहेका छन् । १५ देखि २९, ३५ देखि ३९, ४५ देखि ४९ र ७४ वर्षमाथि उमेर समूहका किशोरी र महिलाहरूको बाहुल्यता रहेको छ भने यस बाहेकका उमेर समूहमा पुरुषको संख्या बढी रहेको छ । यसरी लैङ्गिक अनुपात हेर्दा प्रति १०० जना महिलामा १०३ जना पुरुष रहेका छन् । वडा नं. ८ बाहेक सबै वडामा पुरुषको बाहुल्यता रहेको छ । लैङ्गिक भेदभाव उन्मूलनका विविध प्रयासहरू भै रहेतापनि ठोस उपलब्धी भने हासिल हुन सकेको देखिँदैन । यद्यपि यसमा सुधार भने भैरहेको छ । उमेरसमूह अनुसार हेर्दा १५ देखि ३९ वर्ष उमेर समूह भित्रका किशोरी र महिलाहरूको जनसंख्यामा र उमेर पुगेका महिलाहरूका शारीरिक, मानसिक, सामाजिक तथा आर्थिक मुद्दाहरूलाई सम्बोधन गर्ने खालको योजनाहरू निर्माण गर्नु जरुरी छ । प्रजनन स्वास्थ्य, यौन स्वास्थ्य, रजस्वलासम्बन्धी समस्याहरू, महिला मैत्री शौचालय, परामर्श केन्द्रहरू, महिला हिंसा, चेलीवेटी बेचबिखन, घरेलु लैङ्गिक हिंसा, पाठेघर खस्ने समस्या, दाइजो प्रथा, महिला शसक्तिकरण तथा अधिकार जस्ता विषयहरू आम महिलाका प्रमुख तथा संवेदनशिल विषय भएकोले नगरपालिकाले यी विषयहरूको प्रभावकारी योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने संकेत समग्र तथ्याङ्कले गर्दछ । साथै पुरुषहरूको समेत शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारीमा विशेष ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने देखिन्छ । वडागत विवरण माथिको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

उमेरसमूह र लिंगानुसार जनसंख्याको विवरण

३.५ जातजातिको आधारमा वडागत जनसंख्याको विवरण

तालिका नं. ७ : जातजातिको आधारमा वडागत जनसंख्याको विवरण

जातजाति	वडा नं.									जम्मा	
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	संख्या	प्रतिशत
तामाङ्ग	११३	११८३	१८०८	३७९	१२१४	१०९४	१२१७	१८५५	८४०	९७०३	३७.२
क्षेत्री	०	१२९२	१५०२	१३१४	५३३	३६	५५६	८२४	८९२	६९४९	२६.६
नेवार	०	१०८	३५७	१०२२	१२६	३७४	७६९	१४४	२३१	३१३१	१२.०
शोर्पा	६५७	२९२	६०	९४	०	४७	५७३	५	३४	१७६२	६.७
ब्राह्मण पहाडी	०	५३	२३	२७८	०	०	५०	२८२	४१६	११०२	४.२
कामी	५५	१७१	१५५	३२	६	१७	२५०	१०९	१९	८१४	३.१
मगर	४७९	१४	१२१	२०	२७	४	४३	२	३८	७४८	२.९
थामी	०	७१	०	३२	०	०	७८	०	२५१	४३२	१.७
गुरुङ्ग	४	१४१	०	३	१३	०	१५९	६५	९	३९४	१.५
दमाई/ढोली	०	३२	९९	३५	०	२९	१६	३९	६४	३१४	१.२
अन्य	३	१३७	१४६	१६२	१६	६८	३९	८४	७३	७२८	२.८
विदेशी	०	०	०	४	०	०	०	०	०	४	०.०
थाहा नभएको	०	०	५	८	०	०	१	०	०	१४	०.१
उल्लेख नगरिएको	०	०	१२	०	०	०	१	०	६	१९	०.१
जम्मा	१३११	३४९४	४२८८	३३८३	१९३५	१६६९	३७५२	३४०९	२८७३	२६११४	१००.०

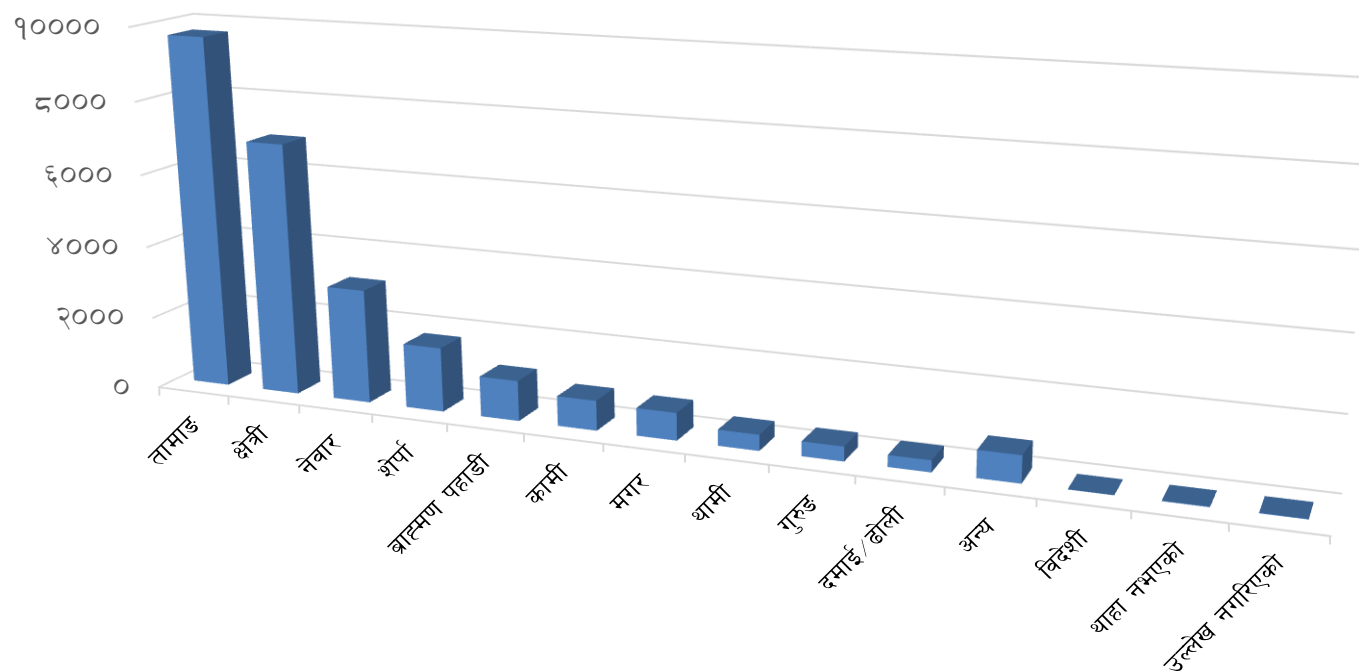
स्रोत : घरघुरी तथ्याङ्क संकलन, २०७५

नगरपालिकामा जातजातिका आधारमा जनसंख्याको विवरणलाई हेर्दा सबैभन्दा धेरै ९,७०३ अर्थात ३७.२ प्रतिशत तामाङ्ग, दोस्रोमा ६,९४९ अर्थात २६.६ प्रतिशत क्षेत्री, तेस्रोमा नेवार ३१३१ अर्थात १२ प्रतिशत, चौथो र पाँचौमा क्रमशः शोर्पा ६.७ प्रतिशत र पहाडी ब्राह्मण ४.२ प्रतिशत रहेका छन्। त्यसैगरी कामी, मगर,

बाह्रविसे नगरपालिका पार्श्वचित्र १४

थामी, गुरुङ, दमाई/ढोली र अन्य जातजातिहरूको पनि बसोबास रहेको छ । यसरी जातिय हिसाबले विविधतायुक्त समाजमा स्थानीयहरू सामाजिक सहिष्णुताका साथ बसेको पाइन्छ । तामाङ, क्षेत्री र नेवार जस्ता जाती र जनजातिहरूको थातथलोको रूपमा समेत रहेको यो नगरपालिकामा तामाङ, नेवार, शेर्पा, थामी, गुरुङ मगर जस्ता जनजातिहरूको लगायत अन्य जातजातिको मौलिक संस्कृति, परम्परा, भाषा र रहनसहनलाई संरक्षण गरी उनीहरूको पहिचान कायम राख्ने कार्यक्रमहरूको निर्माण गर्नु आवश्यक छ । विस्तृत विवरण वडागत रूपमा तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

जातजातीको आधारमा वडागत जनसंख्याको वितरण

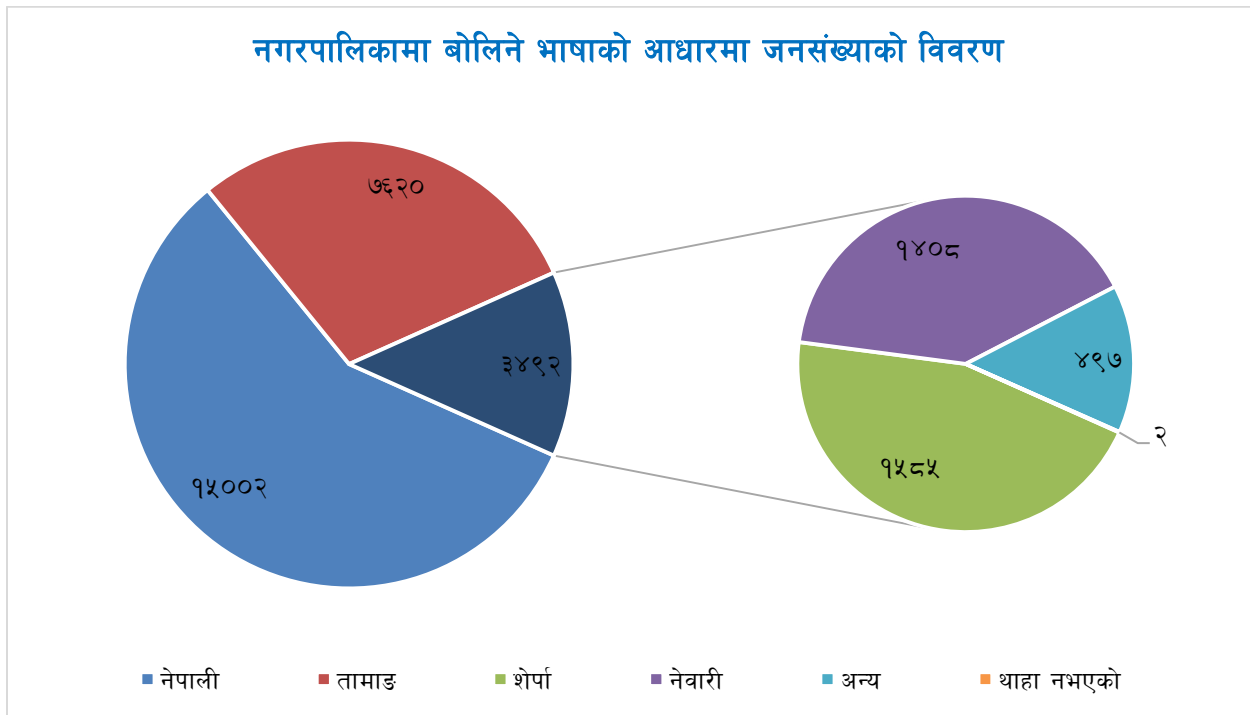
३.६ नगरपालिकामा बोलिने भाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

तालिका नं. ८ : नगरपालिकामा बोलिने भाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

वडा नं.		मातृभाषा						जम्मा
		नेपाली	तामाङ	शेर्पा	नेवारी	अन्य	थाहा नभएको	
१	संख्या	६९७	९२	३५३	०	१६९	०	१३११
	मातृभाषा प्रतिशत	४.६%	१.२%	२२.३%	०.०%	३४.०%	०.०%	५.०%
२	संख्या	२९११	४४५	९६	२६	१६	०	३४९४
	मातृभाषा प्रतिशत	१९.४%	५.८%	६.९%	१.८%	३.२%	०.०%	१३.४%
३	संख्या	२९४८	१२५२	३४	३९	१५	०	४२८८
	मातृभाषा प्रतिशत	१९.७%	१६.४%	२.९%	२.८%	३.०%	०.०%	१६.४%
४	संख्या	२१९५	३४७	९५	६९९	४७	०	३३८३
	मातृभाषा प्रतिशत	१४.६%	४.६%	६.०%	४९.६%	९.५%	०.०%	१३.०%
५	संख्या	७०५	११८४	१	१८	२७	०	१९३५
	मातृभाषा प्रतिशत	४.७%	१५.५%	.१%	१.३%	५.४%	०.०%	७.४%
६	संख्या	५७१	९२८	१५६	१२	२	०	१६६९
	मातृभाषा प्रतिशत	३.८%	१२.२%	९.८%	.९%	०.४%	०.०%	६.४%
७	संख्या	१६४६	९३८	८११	२६८	८८	१	३७५२
	मातृभाषा प्रतिशत	११.०%	१२.३%	५९.२%	१९.०%	१७.७%	५०.०%	१४.४%
८	संख्या	१४८२	१७७४	५	१४६	२	०	३४०९
	मातृभाषा प्रतिशत	९.९%	२३.३%	.३%	१०.४%	०.४%	०.०%	१३.९%
९	संख्या	१८४७	६६०	३४	२००	१३१	१	२८७३
	मातृभाषा प्रतिशत	१२.३%	८.७%	२.९%	१४.२%	२६.४%	५०.०%	११.०%
जम्मा	संख्या	१५००२	७६२०	१५८५	१४०८	४९७	२	२६११४
	प्रतिशत	५७.४%	२९.२%	६.९%	५.४%	१.९%	०.०%	१००.०%

स्रोत : घरघुरी तथ्याङ्क संकलन, २०७५

नगरपालिकामा रहेका कूल २६,११४ जनसंख्यामध्ये सबैभन्दा बढी १५,००२ अर्थात ५७.४ प्रतिशतले नेपाली भाषा, ७,६२० अर्थात २९.२ प्रतिशतले तामाङ भाषा, १,५८५ अर्थात ६.१ प्रतिशतले शेर्पा भाषा, १,४०८ अर्थात ५.४ प्रतिशतले र १.९ प्रतिशतले अन्य भाषा प्रयोग गर्ने गरेको पाइयो । यस नगरपालिका तामाङ जातिहरू सबैभन्दा धेरै साथै नेवार जातिको पनि उल्लेख्य जनसंख्या भएकोले उनीहरूको कला, संस्कृति तथा भाषालाई जर्गेना गर्ने खालका विशेष कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । संविधानको धारा ३२ मा भाषा तथा संस्कृतिको हकलाई मौलिक हकको रूपमा स्थापित गरेको र धारा ३१ को शिक्षासम्बन्धी हकको उपधारा ५ बमोजिम “नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानूनबमोजिम आफ्नो मातृभाषामा शिक्षा पाउने र त्यसका लागि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र संचालन गर्ने हक हुनेछ ।” भनि स्पष्ट किटान गरेको छ । तसर्थ तामाङ वा अन्य अर्थात आफ्नो मातृभाषामा पढ्न चाहने विद्यार्थीहरूलाई नगरपालिकाले विशेष व्यवस्था गर्न सक्ने प्रावधान रहेको छ । वडाअनुसार विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

३.७ धर्मअनुसार जनसंख्याको वडागत विवरण

तालिका नं. ९ : धर्मअनुसार जनसंख्याको वडागत विवरण

वडा	हिन्दू	बौद्ध मार्गी	क्रिश्चियन	ईस्लाम	अन्य	किराँत	जम्मा
१	९१	११७०	४१	८	१	०	१३११
२	१८२२	१५७६	९२	०	१	३	३४९४
३	३०८९	१०२१	१७३	४	१	०	४२८८
४	२९०१	४०९	६५	५	३	०	३३८३

५	७१०	१२२४	१	०	०	०	१९३५
६	६१७	१०१०	४१	१	०	०	१६६९
७	२२८५	११६७	२९७	०	३	०	३७५२
८	१५४८	१८५३	८	०	०	०	३४०९
९	२०३०	८३०	३	१०	०	०	२८७३
जम्मा	१५०९३	१०२६०	७२१	२८	९	३	२६११४
प्रतिशत	५७.८%	३९.३%	२.८%	.१%	.०%	.०%	१००.०%

स्रोत : घरघुरी तथ्याङ्क संकलन, २०७५

नगरपालिकामा रहेका कूल २६,११४ जनसंख्यामध्ये १५,०९३ अर्थात ५७.८ प्रतिशत जनसंख्याले हिन्दू धर्म मान्दछन् । दोस्रोमा बौद्ध धर्म मान्नेको संख्या १०,२६० अर्थात ३९.३ प्रतिशत र तेस्रोमा क्रिस्चियन धर्म मान्नेको संख्या ७२१ अर्थात २.८ प्रतिशत रहेको छ । ईस्लाम, किराँत तथा अन्य धर्म मान्ने धर्मावलम्बीहरू नगण्य संख्यामा रहेका छन् । नगरपालिकामा केही मात्रामा धार्मिक विविधता रहेपनि हिन्दू र बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको प्रधानता रहेको तथ्याङ्कले देखाउँछ । नेपालमा सदियौँदेखि रहि आएको धार्मिक सहिष्णुता भने यस नगरपालिकामा कायमै रहेको देखिन्छ । बौद्ध धर्मावलम्बीहरूको राम्रो बाहुल्यता भएकाले बौद्ध धर्म संस्कृति जगेर्ना गर्ने तथा गुम्बा र चैत्यको निर्माण गरी मौलिकतामा आधारित सांस्कृतिक तथा धार्मिक केन्द्रको रुपमा नगरपालिकालाई विकास गर्न सकिन्छ । वडागत रुपमा विभिन्न धर्मावलम्बीहरूको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

